

Bogterhus paa et Sted, hvor der uasbrudt, næsten paa enhver Tid af Døgnet, kommer Tog forbi. Der er et Ophold hen ad Aften, hvor der er en halv Time til noget Tog passerer, og denne halve Time benytter han da til at smutte hjem til sin Familie, men det er al den Fritid, han har ved sit Arbejde. Naar man kommer ind i et saadant Bogterhus, vil man af den Masse Apparater, der findes der, kunne slutte sig til den Aandsnærverelse og Aarvaagenhet, en saadan Mand stadig maa udfolde. Saa mældes der Tog her, saa skal der hejles Signal der, saa skal han det, og saa skal han det, han skal være i Aktvitethet stadig, altid aarvaagen og paapasselig, for at der ingen Ulykke skal ske. Der hviler i Virkeligheden et meget stort Ansvar paa en saadan Mand, og en feil Signalisering eller anden Uletterrettelighed fra hans Side kan hidføre store Ulykker. Som Løn for dette paapassende Arbejde i denne umaadelig lange Arbejdstid har Manden 51 Kr. maanedlig samt frit Hus, det bliver altsaa en Løn af 11½ D. pr. Time. Gaar man lidt længere hen paa samme Strækning, vil man der finde staaende en Vedvogter. Han har samme Arbejdstid, men kun 36 Kr. om Maaneden, altsaa 8 D. pr. Time. Naar saadanne Forhold trækkes frem, maatte der, forekommer det mig, være al Anledning saa vel for den ærede Indenrigsminister, som for det ærede Finansudvalg til at gaa lidt dybere til Bunds i og søge at komme til Rundskab om, hvorledes Staten lønner sine Arbejdere, under hvilke Livsvilkkaar disse leve, og søge at forbedre dem, thi det trænges der i Virkeligheden til. Naar altsaa saadanne Forhold trækkes frem, saa staa Staten ikke som Mønster for Arbejdsgiverne, nej! saa staa de private Arbejdsgivere som Mønster for Staten, idet Staten paa den Maade lønner sine Arbejdere uslest og giver dem den længste Arbejdstid.

Der er et andet Arbejderforhold, som jeg er anmodet om at fremsjøre og kortelig skal berøre. Herude paa Toldboden bestæftiges daglig 300 til 350 Arbejdere, og disse udbyttes af en 14—15 private Formænd, medens Staten gennem de saakaldte Arbejdspenge opkræver de Beløb, som Formændene siden lønne Arbejderne med. Det skal være ret kolossalt, hvad disse Formænd tjene, og samtidig er den Løn, som de yde Arbejderne, saare liden, nemlig fra 2,50 og 2,75 Ore op til 3 Kr. om Dagen. Men at den har naaet denne Højde, skyldes en ganske egen Maade at forhøje Arbejdslønnen paa. For nogen Tid siden var nemlig Arbejdslønnen 35 Ore pr. 100 Kilo eller Pund

og ved ikke hvilket —] og den forhøjedes til 40 Ore for samme Kvantum Varer, som altsaa skulde fortoldes og passeres ud og ind paa Toldboden. Denne Forhøjelse af 5 Ore skulde, sagdes der, være en Lønningsforbedring, men denne Lønningsforbedring bestod i, at hvor der før var Femmandshold — Arbejderne ere nemlig delte i Hold — blev der nu Firemands, som saa delte den 5te Mand's Løn, og hvor der før var Firemandshold, blev der nu Tremandshold, som saa fik de tidligere 4 Mand's Løn. Det forekommer mig urigtigt, at Staten opkræver Arbejdspenge af dem, som skulle have Varer fortoldede, og siden udbetaler dem til Formændene og lader disse udbytte de 3—400 Mand, som de thffkes, og som de synes. Det forekom mig rigtigere, at Staten tog denne Sag i sin Haand selv og lønede sine Arbejdere direkte. Ganske vist kan der en Dag være Brug for nogle flere og en anden Dag for nogle færre, men i ethvert Tilfælde maatte der altid kunne antages et vist Minimum af Arbejdere, og disse antages direkte af Staten.

Ved sidste Mars Finanslovsbehandling tillod jeg mig at kritisere nogle Forhold paa de danske Statsbaners Værksted i Aarhus. Jeg oplyste, at Lønnen var gaaet nedad Aar for Aar, Alforderne vare trukne af og knebne ned saaledes, at Lønnen var bleven mindre og mindre for det samme Arbejde. Jeg oplyste, at jeg havde en Opgivelse af de sidste otte Mars Fortjeneste for en af de højstlønnede Haandværkere paa Statsbaneværkstedet i Aarhus, og det viste sig da, at Gennemsnitslønnen var 869 Kr. for disse 8 Mars Tjeneste, og det viste sig gennem denne Opgørelse, at Lønnen var falden Aar for Aar, medens samtidig Livsfornødenhedernes Pris var stegen. Jeg omtalte samtidig dermed, at man derovre lønede fast ansatte Folk med 2 Kr. 10 Ore om Dagen, og jeg viste, at det vilde blive 630 Kr. om Aaret, og at der derfra vel gik 12½ Kr. i Bidrag til Sygekassen, at man kunde paaregne Tabet for Syge og Fribage til 6 pCt., altsaa 38 Kr.; saa blev der til Rest 580 Kr. Regner man saa en Arbejderfamilies Husleje i Aarhus til 150 Kr., saa bliver til Rest for en Familie at leve af, til Føde, Klæder, Brændsel og andre Fornødenheder 430 Kr. eller 1 Kr. 18 Ore om Dagen. Jeg fremstillede disse Forhold uden nogen Anelse om, hvad der senere vilde følge efter, men det viste sig næste Aar, da der nu i Efteraaret kom Dyrtid, da Brøddprisen gik op i ordinært 1 Kr. for et 8 Punds Rugbrød, og da i det hele taget Livsfornødenhederne steg overordentlig, at saa blev Stillingen, hvad man kunde forudsæ, uudholdelig